

EKONOMİ POLİTİK

“Mali Disiplin” Kavramı ve 2009’da Beklentiler

Erinç Yeldan, 31 Aralık 2008

“Piyasa oyuncularını” diye anılan (bizim ise yazılarımızda çoğunlukla *finans kapital* diye adlandırmaya özen gösterdiğimiz) kesimin 2009’a ilişkin beklentileri artık açıkça belirginleşti. Umulan odur ki, küresel krizin etkileri Amerika’da konut fiyatlarının yükselişe geçmesiyle birlikte 2009’un ikinci yarısından itibaren azalacaktır. Hatta krizden bir an önce çıkmak üzere Amerika’nın yeni başkanı Barrack Obama, IMF’nin ve danışmanlarının telkinlerine uyarak, en az 1-1.5 trilyon dolarlık genişletici bir maliye paketini de uygulamaya sokacaktır. Bu arada bize düşen görev “yanlış işler yapmamak”; “mali disiplinden uzaklaşmamak”; “ulusal ekonomiyi işsizliği azaltmak, ya da yatırımları canlandırmak gibi gerekçelerle aşırı genişletici maliye politikalarla istikrarsızlığa sürüklememektir”. Zaten IMF ile anlaşmamıza sayılı günler kalmış durumdadır. IMF’den gelmesi beklenen yaklaşık 20-25 milyar dolarlık bir yardım paketi Türkiye’nin 2009 boyunca küresel ekonominin canlanacağı günlere kadar durumu idare etmesine yetecektir...

Bu hülyalı beklentiye kapılanlara –haddimiz olmadan- bir uyarıda bulunmayı borç biliyoruz: Küresel finans piyasalarında 2001 sonrasında yaşanan çılgınlık dönemi artık geride kalmıştır. Küresel kapitalizmin son 20 yıldır bir iskambil kağıdı kulesi gibi tasarlanmış olan mevcut ticaret, finans ve üretim kalıpları sürdürülemez niteliktedir. Türkiye’de “piyasaların” 2003-2007 arasında yaşamış olduğu coşku dönemi artık sona ermiştir.

Herşeyden önce şu gerçeği vurgulayalım: Şu anda yaşamakta olduğumuz bunalım bir kaç teknik hata, ya da kendini bilmez bazı “piyasa oyuncularının” dizginleyemedikleri kar hırsıyla aşırı risk almalarından ibaret basit bir kriz değildir. İçinde olduğumuz bunalım, *kapitalizmin sistemik olarak karşılaştığı darboğazlarını finansallaşma ile aşma çabalarının doğrudan bir ürünüdür*. Kriz, doğrudan doğruya finansal varlıkların değerlerindeki şişkinlik ve istikrarsızlıktan kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla, 2009’un ileriki aylarında Wall Street borsalarındaki dahi beyinlerin küresel finans piyasalarını gene benzer biçimlerde olası “canlandırma” girişimleri, sonuçta sürdürülemez nitelikte yeni şişkinliklere ve olası daha yoğun krizlere yol açacaktır.

Kapitalizmin reel dünyayla yüzleşme zamanı gelmiştir.

Türkiye’nin uygulamaya koyacağı olası bir istikrar paketinde “mali disiplin” kavramının önemi, geçtiğimiz hafta sonu Ankara’da *Türkiye Ekonomi Kurumu*’nun düzenlemiş olduğu “Küresel Bunalım ve Türkiye Ekonomisi” çalıştayında bir konuşma yapan TC Merkez Bankası başkanı sayın **Durmuş Yılmaz**’ın da ana vurgusunu oluşturmaktaydı.

Ancak, sayın Durmuş Yılmaz, “*iktisadi faaliyette ciddi bir yavaşlama yaşandığı mevcut dönemde, gelişmekte olan ülkelerin bir takım mali önlemler almaları gerekmektedir. Bütçede, ekonominin genel dengesini bozmayacak, para politikalarını zorlaştırmayacak ölçüde gevşemeye gidilmesi mümkündür*” şeklinde sürdürdüğü konuşmasında, “yatırıma yönelik” kamu harcamalarına bir anlamda olur veriyordu. Nitekim, adı geçen konferansta Gazi

Üniversitesi'nden Prof Dr. **Aziz Konukman**'ın “kamunun yatırım harcamalarının özel sektörün yatırımlarını da uyararak, bir tür “içe doğru kalabalıklaştırma” (crowding-in) etkisi yaratabileceği ve kamunun sosyal altyapıyı güçlendirici nitelikteki kamu yatırımlarının korunması ve hatta arttırılması gerektiği” yönündeki yorumuna, Merkez Bankası başkanı sayın Durmuş da katıldığını ifade etmekteydi.

Özetle, kamunun “orta ve uzun vadede sürdürülebilir nitelikli bir borç yapısına uygun” düşecek ve “özel sektör yatırımlarını canlandıracak” kamu **yatırım** harcamalarının sürdürülmesi, Merkez Bankası başkanlığına göre de krizden çıkış sürecini destekleyici niteliktedir ve bu tür kamu harcamalarının korunması önem arz etmektedir.

Ancak konferansın dağıldığı akşam saatlerinde, Meclis'te onaylanmış olan 2009 Yılı Bütçe Yasa Tasarısı'nda Merkezi Yönetim Bütçesi'nin başta ulaştırma ve enerji olmak üzere kamunun yatırım ödeneklerinde toplam 9-9.5 milyar YTL'lik bir indirim yapıldığı haberleri paylaşılmaktaydı. Böylece, kamunun çoğunlukla yatırım ödeneklerine yönelik kesintileri önceki 3.6 milyar YTL ile birleştirildiğinde toplam 14 milyar YTL'ye (ulusal gelire oran olarak yaklaşık yüzde 1'e) ulaşmaktaydı.

Türkiye 2009 yılına ekonomi idaresinde büyük bir kaos ve belirsizlik içinde girmektedir. “*IMF gelsin, bizi kurtarsın*” hayalleriyle ve körleşmiş, dogmatik inançlarla Türkiye ekonomisinin 2009'da yükselişe geçmesi hiç gerçekçi gözükmemektedir.

Bütün bu olumsuzluklara inat, 2009'un barış, sağlık, mutluluk ve esenlik dolu aydın günlerin habercisi olacağı inancını koruyan siz tüm **Cumhuriyet** okurlarının yeni yılını kutluyorum.